לרבות שאר דברים. כל הני: **אילו כן.** לשון תשובת שאילה הן: **אף כל קדוש בבכורה.** ולא מתרצי מדרשא אלא חמור הלכך מה היה לך להביא שלא נכתב חמור דע"כ כלל ופרט (ג) לשאר דברים אתי: **והכל בכלל.** חייס דמשמע לרבות כל בעלי חייס למה לי: **מי כתיב שור.** בריש והדר גניבה דהוה ליה פרט וכלל דניחא הכל בכלל דנעשה כלל מוסיף על הפרט גניבה ושור כתיב דהוה ליה כלל ופרט ושור אין מידי אחרינא לא: **וכי תימא אילו נאמר קאמר.** אילו נאמר שור בריש והדר גניבה לא היה צריך לכתוב יותר ולמה לא נכתב כן: **אילו נאמר שור וגניבה.** בתמיה. הא ודאי ה"ל פרט וכלל ושפיר קשיא לי' ומאי אילו כן קמהדר ליה: **אלא דדכתיב קאמרי.** בתמי'. גניבה ושור הא הוה ליה כלל ופרט ומאי הכל בכלל דקא קשי' לי' ומאי מה הפרט מפורש דמהדר ליה הא כלל ופרט לא מרבי מידי: **אחייס סמיך.** גניבה דה"ל כללא קמא סמיך ליה אחייס דהוי כללא בתרא ודרש בכלל ופרט וכלל וסיפא דקתני ויאמר גניבה שור ושה וחמור והכל בכלל הואיל ואחייס סמיך ליה מאי קשיא לי' הא טפי לא כתיב אם המצא תמצא קשיא ליה כדאמר במסקנא ומיהו אפסקיה גמרא למילתי' דרבא בפרכי אחריתי ולא שבק לאסוקיה למילתי': **והא לא דמי כללא בתרא.** דלא כייל אלא בעלי חייס לכללא קמא דמשמע כל דבר: **הא תנא דבי רבי ישמעאל.** בשילהי אלו טריפות (ג): **והכי קא קשיא ליה.** לתנא דבי חזקיה בסיפא דמילתא: **אם המצא המצא.** דמשמע ריבויי למה לי. והשתא קא מפרש לה רבא לכולא מתני': **הכל בכלל.** דמתרצי כל כעין הפרט דבר המטלטל וגופו ממון: **הא מה אני מקייס גניבה.** דדרשינן בכלל ופרט לרבות כל דבר: **יאמר גניבה ושור ושה וחמור וחייס והכל בכלל.** אם המצא תמצא ל"ל ומשני אילו כן הייתי אומר אף כל ב"ח להכיא אילטריך אם המצא תמצא למימר דלאו מגניבה וחייס דרשינהו לכלל אלא מאם המצא תמצא ושדינהו לכל הני פרטי ביניייהו כדמפרש לקמן [ע"כ]: הדר פריך תנא דבי חזקיה **מה יש לך להביא שאר ב"ח כשהוא אומר חייס הרי בעלי חייס אמור.** כלומר מקרא בהדיא נפקי ולאו מכלל ופרט הלכך מה אני מקייס כלל ופרט לרבות כל דבר ואכתי המצא תמצא למה לי. והכי מסקנא דתנא דבי חזקיה:

כשהוא אומר שה הרי שה אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר שור שה וגניבה והכל בכלל אילו כך הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר הקדוש בבכורה אף כל דבר הקדוש בבכורה מה יש לך להביא חמור כשהוא אומר חמור הרי חמור אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר שור וחמור שה וגניבה והכל בכלל אילו כך הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים אף כל ב"ח מה יש לך להביא שאר בעלי חיים כשהוא אומר חיים הרי (ה) חיים אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר אמר מר יאמר שור וגניבה מי כתיב שור וגניבה גניבה ושור הוא דכתיב וכי תימא אילו נאמר קאמר אילו נאמר שור וגניבה ומי מצית אמרת מה הפרט מפורש הוה שור פרט וגניבה כלל פרט וכלל נעשה כלל מוסיף על הפרט ואיתרבו להו כל מילי אלא כדכתיב קאמרי גניבה ושור מי מצית אמרת הכל בכלל או מה הפרט מפורש הוה ליה גניבה כלל ושור פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט שור אין מידי אחרינא לא אמר רבא תנא אחיים קא סמיך ליה וכלל ופרט וכלל קא"ל והא לא דמי כללא בתרא לכללא קמא הא תנא (ו) דבי רבי ישמעאל הוא דכה"ג דריש בכללי ופרטי והכי קא קשיא ליה אם המצא תמצא למה לי יאמר שור וגניבה וחיים והכל בכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר הקרב לגבי מזבח אף כל הקרב לגבי מזבח מה יש (ו) להביא שה כשהוא אומר שה הרי שה אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר גניבה ושור ושה וחיים והכל בכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים אף כל ב"ח מה יש לך להביא שאר ב"ח כשהוא אומר חיים הרי (ו) חיים אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר אם המצא תמצא ל"ל אי

כשהוא אומר שה בו'. אף על גב דחמור כתיב בריש נקט כי האי גוונא משום דהכי מסיק מילתיה שפיר: **יאמר** גניבה ושור וחיים והכל בכלל. שאל הר"ר אשר מלוני"ל את ר"י היכי ס"ד דמגניבה שור וחייס מרבינן כל דבר ולא (ז) יהיה אלא פרט וכלל דלא הוה מרבינן מייניה אלא ב"ח והשתא בעי לרבויי בכלל ופרט וכלל טפי ממאי דמשמע כללא בתרא והשיב לו ר"י כיון דלא מסיק אכתי אדעתיה לד קדושה בבכורות וקרב לגבי מזבח א"כ אם נאמר מה הפרט מפורש בעלי חייס נמצא שאין כלום בכלל בתרא דחייס יותר מכעין הפרט והואיל וכן הוא אית לן למימר דחייס כלל הוא להיות משמע כל דבר כמו גניבה באם אינו ענין לחייס ממש תניהו לענין כל דבר או נפרש חייס לשון חשיבות כמו אחייה לקרן כעין שגגה דלקמן ולהכי קאמר והכל בכלל דאם לא בא לרבות מכעין הפרט אלא בעלי חייס לא יכתוב שום פרט אלא גניבה וחייס וליהוי גניבה כלל וחייס פרט וכ"מ בעלי חייס והא דפריך הא לא דמיא כללא בתרא לכללא קמא אע"ג [דפריש"ת] דחייס משמע כל דבר כמו כלל דגניבה מ"מ הואיל ומשמעות פשט שלהן אין שום אין לעשות כלל ופרט וכלל מהם ומשני ה"א קרב לגבי מזבח אין וכלל חייס כמשמעותיה ומכעין הפרט אנו ממעטינן שאר ב"ח שאין קריבין לגבי מזבח כמו בכל מקום דכעין הפרט אתא למעוטי מכללא בתרא והכל מתיישב (ח) כפי' ר"י אך האחרון דקאמר יאמר גניבה שור ושה וחמור וחייס והכל בכלל דכיון דמכח פרטי בעי למימר שיהיה הכל בכלל מאי קמשני אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חייס והא מכח פרטות בא לרבות אפי' לאו בעלי חייס ואור"י דהמתרץ לא הבין דברי המקשן וחזר ומקשה לו אותה קושיא עצמה ומפרש דבריו ואין נראה דאין זו קושיית הגמ' אלא תנא אחד הוא ששואל ומשיב לעצמו לכך נראה לפרש דהתנא לרוותא דמילתא בא לפרש דאפילו תאמר שאין חילוק בין ב"ח לשאין בעלי חייס ולא בעלי חייס אין לרבות בכלל ומ"כ המצא תמצא למה לי ומשני אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש ב"ח עתה שאין מוצא טעם אחר מחלק בין בעלי חייס לשאין בעלי חייס כשהוא אומר חייס הרי חייס אמור ולמה לי כל הני פרטי הא מה אני מקייס גניבה פירוש כלל ופרט וכלל לרבות כל דבר ועוד שאלו דאמאי הוצרך לומר מה הפרט מפורש ב"ח ה"ל למימר אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא לאתויי עופות טהורים ולא הוי מצי לאקשויי מו כשהוא אומר חייס הרי חייס אמור כו' ושפיר אילטריך המצא תמצא ואור"י דסובר זה התנא שאין לנו לתלות זה הדבר בגד טומאה (ד) כיון שטומאה חלוקה יותר מדאי שזה במגע ובמשא וזה בבית הבליעה דוקא ועוד שאלו למה ליה לרבא למימר דאם המצא תמצא קא קשיא ליה וצריך להפוך דברי הברייתא ולומר גניבה ושור לימא דחזקיה אתא לפרושי למה כל הני פרטי ואם המצא תמצא סמיך וכבני מערבא ס"ל דאמרי בשני כללות הסמוכי' זה לזה הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט וה"ק יאמר המצא ושור וגניבה והכל בכלל אבל המצא תמצא לא חשיב להו שני כללות דדברה תורה כלשון בני אדם ומשני דמשור לאודיה ועם שני כללות לא אתי ומסיק ויאמר המצא ושור וחמור ושה וגניבה והכל בכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש ב"ח והשתא מסיים שפיר כשהוא אומר חייס הרי חייס אמור הא מה אני מקייס כלל ופרט לרבות כל דבר והוי אתי מסקנא דברייתא שפיר דלפי מה שמפרש רבא דהמצא תמצא קא קשיא ליה אין מתרץ בברייתא עצמה כלום וגם מה שמזכיר שור קודם לגניבה הוה אתי נמי שפיר והשיב לו ר"י חדא דאין לומר (ט) דברה תורה כלשון בני אדם אלא במקום שאי אפשר לומר בע"א ואין להאריך כאן בזה ועוד דא"כ היאך היה יכול לומר אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש קרב לגבי מזבח וקדוש בבכורה הא ע"כ כיון דסבר האי תנא דשני כללות הסמוכים זה לזה בריבה ומיעט וריבה דייניון ליה א"כ משני כללות הוה מרבינן כל דבר דהא ליכא למימר הטל פרט ביניהם כבני מערבא דא"כ תקשה ליה שה למה לי כדפריך בסמוך:

אי

(א) [בעלי חיים], (ב) זבחים ד: מ: חולין סו. [כריתות כא.], (ג) [חולין סו.], (ד) וא"כ אינו יכול לומר הלד הטוה שבבגד. העתק מחילופי גרסאות, (ה) ותימה דלא הי' צריך לומ' דבריה וכו' דמבעי' ליה לבדמני' ידו כו' ולימוד ההמצא המצא או תמצא תמצא לא משמע ליה וכדפירשו התוספות לקמן. העתק מחילופי גרסאות,

הגהות הב"ח

(א) גמ' מה יש לך להביא שה: (ב) שם כשהוא אומר חייס הרי בעלי חייס: (ג) רש"י ד"ה אף כל וכו' כלל ופרט וכלל לשאר: (ד) תוס' ד"ה יאמר וכו' ולא יהא אלא פרט: (ה) בא"ד מחייסב לפי' ר"י וכו' למימר שיהיה הכל בכלל חיים מאי קמשני וכו' והא מכח פרטות בא לרבות בכלל חיים אפילו לאו:

אמר מר יאמר שור וגניבה. מקשינן עליה מי כתיב קרא הכי, קרא הכי דכתי' אם המצא תמצא בידו הגניבה משור עד חמור עד שה חיים שנים ישלם. וכי תימא הכי קאמ' אלו נאמר שור וגניבה הייתי דן כך וכך, וכי איפשר לומר כך, והלא אלו כתי' קרא שור וגניבה והוה ליה שור פרטא וגניבה כללא, ופרט ואחר כך כלל איתרבי ליה כל מילי, חיים למה לי. וכי תימא לא דריש אלא לקרא דכתי' גנבה ושור, או הכי הוה ליה כלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט, שור אין מידי אחרינא לא. **אמר רבא, תנא אחיים** דכתיב בסופא דקרא הוא דסמוך, ודריש ליה בכלל ופרט. ואקשינן, כללא קמא הגנבה דמשמע כל דבר ואפילו דבר שאין בו רוח חיים, כללא בתרא חיים דמשמע בעלי חיים בלבד. וכיון דלא דאמי כללא קמא לכללא בתרא, היכי דינינן להו בכלל ופרט וכלל. ופרקינ', תנא דבי ר' ישמע' דדריש כללות ופרטות כי האי גונא. והכי קא קשיא ליה להאי תנא, כיון דכי דרישנא ליה להאי קרא הכי מיתרבי ליה כל מילי, אם המצא תמצא בידו הגנבה למה לי. והכי פשיט, לא מיתרבי להו כל מילי דאיכא למיפרך, והכי ... פשיט אלו נאמר גנבה שור וחיים הכי דינינן ליה הכי כלל ופרט וכלל ואי אתה דן אלא כעין [הפרט] מה הפרט מפורש דבר הקרב על גבי המזבח, אף כל דבר הקרב על גבי המזבח, מה יש להביא, שה. כשהוא אומ' בפסוק שה (רישא) [הרי שה] אמור, הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר. ויאמר גניבה שור ושה וחיים כול'. וכולם דרישתין כעניין הזה. **ואסיקנה,** ויאמר גניבה כלל, שור שנה וחמו[ר] פרט, חיים חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מפורש מבעלי חיים [] ...ן אף אני אביא כל בעלי חיים. ואם תאמר מה לפרט שכן דבר הקדוש בבכורה שאר בעלי [חיים] שאינן קדושין בבכורה מנין. כשהוא אומ' חיים דנין אותו בפרט וכלל, ואיתרבו ליה ש]אר בעלי חיים. ומה אני מקיים גניבה, לרבות כל דבר.

סד: מרובה פרק שביעי בבא קמא

אי הכי שפיר קשיא ליה. ומשני משום דאית ליה פירכא אע"ג דהאי פירכא ליתא בברייתא הייו משום דלא חש לפרשה: **מהיכא** קמייתי ליה מכללא בתרא בלא גופי' חיים כתיב ביה. גם זה שאל ה"ר אשר מלוניי"ל את ר"י דאכתי תקשה אי הכי שפיר קא קשיא ליה. ומאי תשובה יש בדבר: ה"ג **לרבוא כל דבר מהיכא מייתי לה מכלל בתרא בלא גופא חייס כתיב ביה.** כלומר איצטריך אם המצא תמצא דאי מגביה וחייס דרשת לכלל איכא למיפרך שאר דברים מהיכא מייתית להו מכללא בתרא אף כל כללא גופיה חייס כתיב ביה דכל היכא דדרשינן כלל ופרט וכלל אף כל מכללא בתרא מידרש דכללא קמא למעוטי הוא דאתי דבנאו מיהו הוי פרט וכלל דאיתרבו כל מילי ומהני כללא קמא למעוטי מאי דלא דמי ליה לפרטא וכללא בתרא לרבויי אתי דאי נאו מיהו ה"ל כלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט הלכך לא דרשינן מייניה אלא בעלי חייס ובטיל ליה כלל ופרט דאע"ג דדרים תנא דבי ר' ישמעאל בעלמא כללא דלא דמי [1] (ליה פרטא) הני מילי לרבויי מידי דהוי בכללא בתרא: **להכי איצטריך אם המצא תמצא.** למידרש כללי מייניה כדמפרש ואזיל: **והא תרי כללי דסמיכי ניהו.** המצא תמצא והיכי מצי למדרש מייניהו כלל ופרט וכלל: **הטל פרט.** הכתוב בגידן ביניהן: **אלא לאתויי דבר המסויים.** אין אבל דבר שאינו מסויים לא ומריבויא דרשינן לה ולא ממשמעותא דיש בהמות הרבה שאין בהן סימן דאי ממשמעותא דקרא נפקא תיפוק מכעין הפרט דשור: ה"ג **דתנא דבי ר' ישמעאל במים במים ב' פעמים.** ולא גרס כל מקום שנאמר במים במים. תאכלו כל[2] אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים[3] הואיל וכללים סמוכים הם והפרט אינו ביניהן אלא אחריהם כתיב במים ובנחלים דמשמע דימים ונחלים הוא דבעינן סנפיר וקשקשת אבל שיחין ומערות לא אין זה נדרש בכלל ופרט דלא ליתרבי אלא כעין הפרט אלא בריבה ומיעט וריבה ואתרבי כל מילי אלא למיעוט מהני למעוטי פורתא חדא מילתא ותו לא: **חד למעוטי קרקע הוי.** ועד השתא לא מצי לתרוצי הכי דכי הוה דיינינן להו בכלל ופרט לא הוה מתרבי כעין הפרט אלא דבר המטלטל וגופו ממון וממילא הוי ממעטי כל הני: **אחייב נקרן כעין שגנב.** לקמן היא בשמעתין [סה.] דאם גנב בהמה והוכחשה או הוזלה משלם כשעת הגנבה דכתיב[4] חייס החייהו לקרן של גנבה שיהא שלם: **מ"ע דרב.** לקמיה היא בהאי פירקא [עה.]: **אם המצא בעדים.** אם תחלה תמצא[5] בעדים תמצא הכפל שהוא קנס בדיינין: **פרט למרשיע את עצמו.** אע"פ שבאו עדים אחרי כן אין משלם כפל: **הוא מיבעי לי' למודה בקנס דפטור.** אם לא באו עדים אחרי כן ואייתר ליה אם המצא תמצא לפטור אפילו באו עדים דאי לא כתיב אלא חד קרא הוה מוקמינן ליה בלא באו עדים: **כל הני פרטי למה לי.** אי למעוטי קרקעות ועבדים ושטרות כדאמרן הא אימעיטו להו להנך פרטי דכתיבי בעל כל דבר פשע: **שנחדש בה.** אם המצא בעדים תמצא בדיינין פרט למודה בקנס: **ואימא גנב עצמו.** לא ישלם כפל עד שישבע לשקר הואיל ומקראי דלעיל נפקא לן גנב עצמו: כחושה

אי הכי שפיר קשיא ליה משום דאית ליה פירכא לרבות כל דבר מהיכא קמייתי ליה מכלל בתרא בלא גופיה חיים כתיב ביה כלל ופרט וכלל מאי קא מהני ליה אי לאתויי כל דבר הא חיים כתיב בעלי חיים אין מידי אחרינא לא משום הכא איצטריך אם המצא אמרי והא שני כללות דסמיכי אהדדי נינהו אמר רבינא [6]כדאמרי במערבא כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמוכים זה לזה הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט שדי שור בין המצא לתמצא לאתויי מאי אי לאתויי ב"ח מחיים נפקא אלא לאתויי דבר שאין בעלי חיים ודרוש הכי מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון ותו שדי חמור בין המצא לתמצא לאתויי מאי אי לאתויי דבר שאין בעלי חיים משור נפקא אלא לאתויי דבר מסויים א"ה שה למה לי אלא ריבה ומיעט וריבה הוא כדתנא דבי רבי ישמעאל [3]דתנא דבי ר' ישמעאל במים במים ב' פעמים אין זה כלל ופרט אלא [3]ריבה ומיעט וריבה ריבה הכל מאי רבי רבי כל מילי אי הכי כל הני פרטי למה לי חד למעוטי קרקע וחד למעוטי עבדים וחד למעוטי שטרות גניבה וחיים לכדרב דאמר אחייה לקרן כעין שגנב ולמ"ד חד בגנב וחד בטוען טענת גנב וגנב עצמו נפקא ליה מאם ימצא הגנב האי אם המצא תמצא מאי דריש ביה מבעי לי' לכדרבא בר אהילאי [7]דאמר רבא בר אהילאי מאי טעמא דרב דאמר מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור דכתיב [1]אם המצא תמצא אם המצא בעדים תמצא בדיינים פרט למרשיע את עצמו ולמ"ד תרוייהו בטוען טענת גנב דהאי אם המצא תמצא מפיק ליה לגנב עצמו מרשיע עצמו מנלן [2]מאשר ירשיעון אלהים ולא המרשיע את עצמו ולמ"ד חד בגנב וחד בטוען טענת גנב דאייתי ליה מהמצא תמצא למרשיע את עצמו האי אשר ירשיעון מאי דריש ביה אמר לך ההוא מיבעי ליה למודה בקנס דפטור ומ"ד תרוייהו בטוען טענת גנב קסבר מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב ולמ"ד חד בגנב וחד בטוען טענת גנב דנפקא ליה גנב מהתם בשלמא אם המצא תמצא לכדרבא בר אהילאי אבל כל הני פרטי למה לי כדתנא דבי רבי ישמעאל [8]דתנא דבי רבי ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא לדבר שנתחדש בה ואימא גנב עצמו בשבועה לא ס"ד דתניא רבי יעקב אומר שנים ישלם [9]שלא בשבועה אתה אומר שלא בשבועה או אינו אלא בשבועה אמרת לא כך היה מאי לא כך היה אמר אביי לא לכתוב רחמנא שנים ישלם בגנב וליתי בק"ו מטוען טענת גנב ומה טוען טענת גנב דבהיתירא אתא לידיה אמר קרא לישלם תרי גנב עצמו דבאיסורא אתא לידיה לא כל שכן אלא שנים ישלם דכתב רחמנא בגנב עצמו למה לי דאפילו שלא בשבועה והאי אם המצא להכי הוא דאתא הא מיבעי ליה [10]לכדתניא ידו אין

עצמו וכול'. **תוב אקשינן** למאן דאמ' חד בגנב וחד בטוען טענת גנב, ודריש נמי המצא תמצא כדרבה בר אהילאי, הני שור וחמור ושה דכת' הכא למה לי, הא כתיב על כל דבר פשע על שור על חמור וגו'. ופרקינן, כדתנא דבי ר' ישמע' דאמ' כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה. ומה חידושא איכא הכא, מודה בקנס פטור שנ' המצא תמצא המצא בעדים תמצא בדיינין פרט למרשיע את עצמו. **ואקשינן תוב**, או הכי גנב עצמו לא ישלם כפל אלא אם ישבע.

ודחינן לה מדהוה ליה למיתא בקל וחומר מטוען טענת גנב וכת' ביה קרא בהדיא חיים שנים ישלם שמע מינה דאפילו שלא בשבועה.

יב א מיי' פ"ח מהל' גניבה הלכה ד סמג עשין עח:

תורה אור השלם

1. אם הִמָּצֵא תִמָּצֵא בְיָדוֹ הַגְּנֻבָה מִשּׁוֹר עַד חֲמוֹר עַד שֶׂה חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם: שמות כב ג
2. עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ: שמות כב ח

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אי הכי שה למה לי ה"ם לאקשויי. עיין תוספת מהר"י אלדיבי סי' שלד:

מוסף רש"י

הטל פרט ביניהם. הטל פרט הסמוך להם ותנהו ביניהם, ודונם בכלל ופרט. בכלל ופרט וכלל ותרבי כעין הפרט (חולין סז.). במים במים ב' פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט וריבה. דאיכא תנא דדרים אם זה תאכלו מכל אשר במים בכלל, בימים ובנחלים פרט, במים חזר וכלל, ופליג עליה תנא דבי ר' ישמעאל ואמר במים במים סמוכין זה לזה ואמר כך כתיב בימים ובנחלים, הלכך אין זה כלל ופרט, אלא הטילהו ביניהם לדרשו בריבוי ומיעוטי (שבועות ה.) כגון הכא אם זה תאכלו מכל אשר במים אשר לו סנפיר וקשקשת במים, דהיינו שתי כללות, דמשמע דבכל מים בעינן סנפיר וקשקשת, ופרט כתיב אחריהם בימים ובנחלים, דמשמע בימים ובנחלים שנובעים הם בעינן סנפיר וקשקשת, אבל הגדילים במים מכונסין מיתאכלי בלא סנפיר וקשקשת, אין זה כלל ופרט, לא דהיינו לא בכלל ופרט, אלא דמיעוטא ואתרבי דבר אחר לרבות אבל אשר לא סנפיר וקשקשת, דאי לא אתרבי מיעוטא אתי לאתויי מידי דלא דמי ליה כלל (חולין סז.). כל פרשה שנאמרה ונשנית כו'. תוכיח דקרא לחזור ולשנות את האמור מפני דבר אחר המתחדש בכפילתו (סוטה ג.). ידו. אם המצא תמצא בידו (ב"מ יב).

מסורת הש"ס

א) שבועות ה. [חולין סז: זמיס מד. בכורות נא. ע"ש], ב) שבועות דף ה. חולין דף סז. בכורות נא., ג) [עי' תוס' שבועות ה. ד"ה דתנא], ד) לקמן עה., ה) סוטה ג. שבועות יט. [מנחות י.], ו) גיטין ד' עז. ב"מ י: נז:, ז) ס"ל ל"ג ומוה' שכתב הגיה דלא דמי ליה לכללא קמא ומהרע"ם הגיה דלא דמי לפרטי ה"מ כו' וה"פ דדרים בעלמא כללא דלא דמי להדדי לפרטי כלומר לכלל ופרט וכלל לומר כהן מה הפרט עכ"ל, ח) [ל"ל מכלל], ט) [ויקרא יח], י) [שמות כב], כ) בס"א: המצא, ל) [עיין בהרא"ש ריש קידושין סי' כ'], מ) דלא"כ כללא בתרא למה לי לרבות כעין הפרט הא בפרט עצמו משמע כל. העתק מחילופי גרסאות,

רבינו חננאל

איכא למיפרך במאי קא מיינתי ליה בכללי בתרא, בכלל גופיה] חיים כת', חיים אין מידי אחרינא לא. משום הכי קשיא ליה לה... והדר לדון, אם המצא תמצא בידו הגניבה, דכיון דאינון שני כללות [דסמיכי אהדדי, מטילין] פרט ביניהן ודנין אותן בכלל ופרט, כדאמרי במערבא. וכל דבר שיש בו רוח חיים למדנו שהגנב משלם כפל מדכת' חיים שנים ישלם, השתא שדינן שור ביני המצא תמצא ודנינן הכי, המצא כלל, שור פרט, תמצא חזר וכלל. אם אינך צריך לרבות בעלי חיים דהא איתרבי ליה כל בעלי חיים מדכת' חיים שנים ישלם, דרוש הכי מה הפרט מפורש דבר המיטלטל וגופו ממון אף כל דבר המט[לטל] וגופו ממון. מחמור, מרבינן דבר שאינו מסויים. מַשֵּׁה מאי מרבינן, וזה הוא דמקשי או הכי שה למה לי. ונדחה זה כולו. וחזרנו לומר דלאו בכלל ופרט דיינינן ליה אלא לדרוש בריבוי ומיעוט, כדתנא דבי ר' ישמע' במים במים שני פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט כול'. והכא דרשינן הכי, גניבה ריבה הכל, שור מיעט קרקע, חמור מיעט עבדים, שה מיעט שטרות, גניבה וחיים לכדרב כדבענן למימר קמאן. **השתא דשטיני**', ולמאן דמפיק להני תרי קראי בטוען טענת גנב, גנב עצמו מנא ליה. מפיק ליה מאם המצא תמצא. אלא איידך תניא דמפיק לחדא קרא בטוען טענת גנב ולחדא קרא בגנב עצמו, האי אם המצא תמצא מאי דריש ביה. דריש ביה הכי כדרבא בר אהילאי דאמ' (רוב) המצא בעדים תמצא בדיינין, פרט למרשיע את עצמו שאין משלם כפל, שמעינן מינה דמודה בקנס פטור. ואידך, נפקא מאשר ירשיעון אלהים ישלם שנים ולא המרשיע את